

ОКСАНА ЗУБ

У сьогоднішню суботу, 28 листопада 2020 року, в Україні вшановують День пам'яті жертв Голодомору. Традиційно щороку, в четверту суботу листопада, не тільки у нашій державі, а і в цілому світі проводять акцію «Запали свічку», присвячену пам'яті мільйонів жертв голодної смерті. А також відслужують поминальні панахиди, організовують виставки, он-лайн конференції та вечори.

Давно відійшли в минуле роки, коли голод 1932-1933 рр. називали випадковим явищем природного і соціального походження, списуючи його причини на економічні наслідки першої світової та громадянської воєн; коли під грифом «секретно» приховували жахливі розпорядження компартійного керівництва, а політичні та бізнесові кола зарубіжних країн мовчазно споглядали за трагедією або взагалі не помічали її, введені в оману сталінською пропагандою. І лише у листопаді 1989 року Міжнародна комісія з розслідування голоду 1932-1933 рр. в Україні під керівництвом професора шведського Інституту публічного та міжнародного права Якуба Сандберга (створена, до слова, з ініціативи Світового конгресу вільних українців) опублікувала свій вердикт: назвала Голодомор 1932-1933 рр. в Україні геноцидом, тобто наслідком цілеспрямовано застосованого більшовицькою владою терору голодом.

У 2003 р. відбулося міжнародне відзначення 70-ї річниці Голодомору, ініційоване Україною. У вересні того ж року учасники 58-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН прийняли Спільну заяву делегацій держав-членів ООН щодо 70-ї річниці Голодомору в Україні 1932-33 рр. Цим документом вперше у світовій історії ООН визначила Голодомор як національну трагедію українського народу, висловила співчуття його жертвам та закликала всі держави-члени Організації віддати данину пам'яті тим, хто загинув у цей трагічний період. Співавторами Спільної заяви стали 36 держав-членів ООН та усі 25 країн - теперішніх членів ЄС. Тоді ж в Україні запровадили День пам'яті жертв голодоморів та політичних репресій.

Цей офіційний документ заклав юридичну базу не лише для правового тлумачення і політичної оцінки злочинів проти людства, вчинених організаторами Голодомору, а і його

широкомасштабних досліджень. Зокрема, Інститут демографії та соціальних досліджень на основі статистичних даних та за допомогою сучасних методів демографічного аналізу, назвав кількість загиблих від Голодомору українців: 3,9 мільйона людей. Саме цю цифру вважають найбільш науково доведеною, хоча деякі історики називають суттєво більші показники. Інститут національної пам'яті, наприклад, припускає, що загиблих в Україні близько 7 мільйонів, оскільки на загальні цифри смертності вплинуло й віддане тоді владою розпорядження ЗАГСам не реєструвати смерть дітей віком до одного року.

Вражаючим є дослідження французьких демографів, за підрахунками яких внаслідок голодомору в Україні не народився мільйон дітей. Також французькі вчені дійшли висновку, що оскільки у цей період помирали переважно діти й молодь, середня тривалість життя українців у 1933 році становила 7,3 роки у чоловіків і 10,9 років у жінок. За всю історію людства подібних жахливих показників ніде не зафіксовано.

Цьогорічні поминальні заходи проходять під гаслом «Збережи пам'ять! Збережи правду!». Колектив літературно-меморіального музею Юліуша Словацького також приєднався до загальнонаціональної акції скорботи. У вікні закладу запалили свічку пам'яті, вшанували хвилиною мовчання та поминальною молитвою душі жерв Голодомору, духовно єднаючись із поколіннями українців, які постраждали в ті страшні часи від голоду. Щоб той жах ніколи не повторився, ми повинні знати правду і пам'ятати!